

incineració i abocament Zero

FER FRONT A L'EMERGÈNCIA CLIMÀTICA I D'EXCÉS DE RESIDUS

DEBAT A L'ATENEU BARCELONÈS

Dimarts **29** setembre
de 18:30 a 21h

Pels requeriments de la COVID tothom ha de dur mascareta
Aforament limitat, inscripció: cepa@cepa.cat

Es podrà seguir per internet:
<https://www.ateneubcn.org/endirecte>

Plataforma Ciutadana

ATENEU BARCELONÈS
Sala d'actes Oriol Bohigas
Carrer de la Canuda 6, BARCELONA

*Plataforma Ciutadana Residu Zero:
punts clau de la proposta de “Llei
Residu Zero de prevenció de residus”.*

Mercè Girona

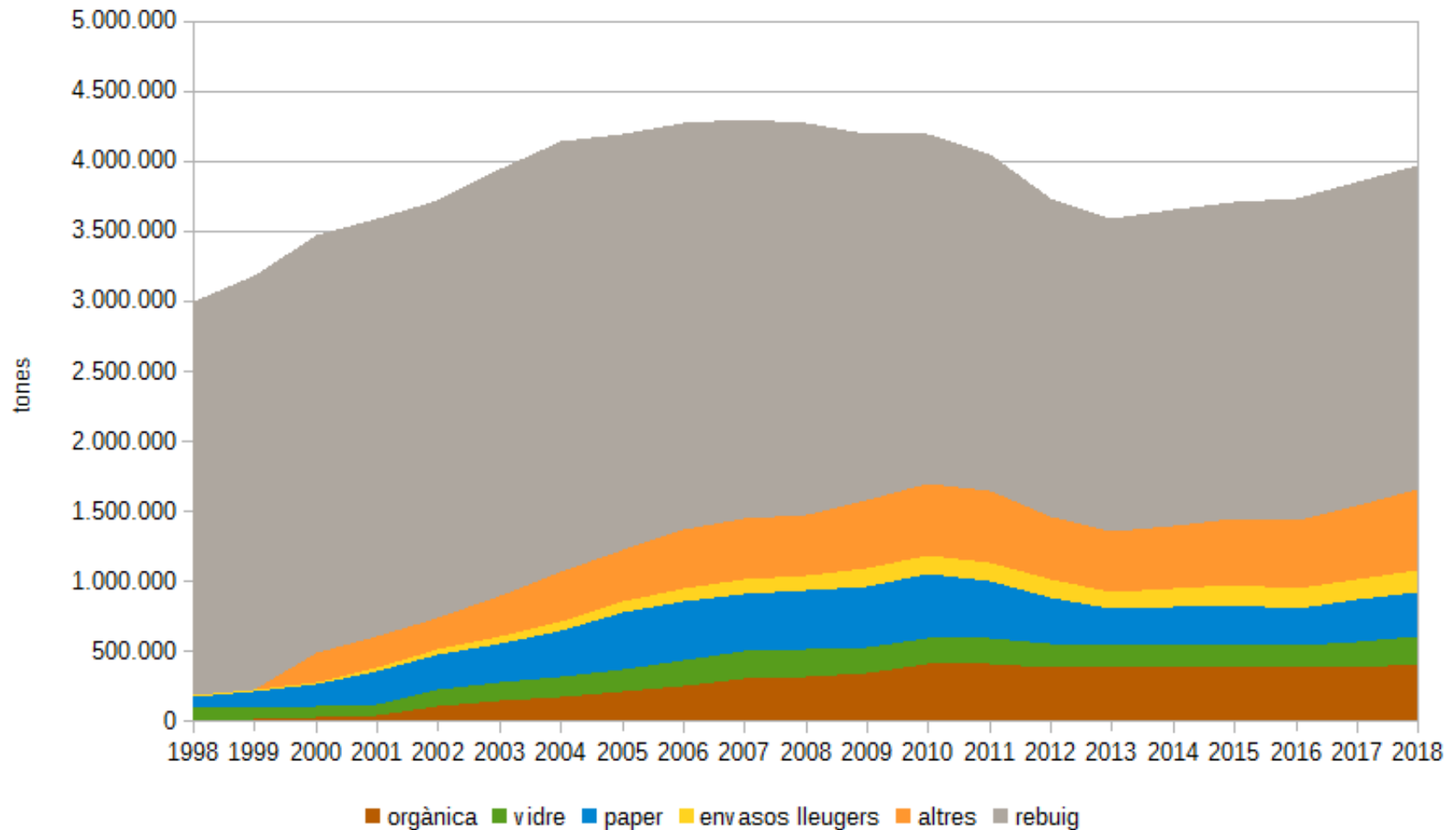

ÍNDEX

1. La gestió dels Residus Municipals a Catalunya.
2. Orientacions actuals de la normativa europea.
3. Perspectives de la transposició a nivell estatal i català.
4. La Llei Residu Zero de Prevenció de residus que proposem.

2. La gestió dels residus a Catalunya

Font: . Elaboració pròpia a partir dades de la ARC 2018.

4.037.309 Tn/any 2019

Crema de CDRs a les cimenteres catalanes

Tones CDRs importats de la CE: França, Itàlia i Gran Bretanya: **4.252 tn (2018)**

Planta Cimentera	Municipi	Quantitat 2018 Tn	Quantitat 2019 Tn (fins juny)
Cementos Portland	Santa Margarida i els Monjos	1.104	182
Lafarge	Montcada i Reixac	3.148	1.521

Tones declarades 2018 pels cementers de Catalunya d'utilització de CDRs

Planta Cimentera	Municipi	Quantitat Tn (Catalunya)	Quantitat (estat espanyol + altres CE)
Cementos Portland	Santa Margarida i els Monjos	17.380	1.240
Lafarge	Montcada i Reixac	17.045	3.199

Cementos Molins	Sant Vicenç dels Horts	53.260	0
Cemex	Alcanar	39.245	0

Total 2018 CDRs cremats a les 4 cimenteres catalanes: **131.369Tn**

No hi ha traçabilitat: han sortit unes 502.520Tn de plantes de triatge i de TMB de l'AMB, ... la majoria s'han incinerat, però no se sap exactament la seva destinació real !!

Situació d'emergència climàtica i també de residus:

- **Creix la generació de residus a Catalunya.** Des del 2013 torna a augmentar la producció dels residus **13,6%**. PRECAT reduir 15% al 2020 (respecte 2007)
- Un any més, el 2019 han augmentat els residus un **1,6%**
- La causa principal: **el creixement desorbitat** dels productes d'un sol ús i especialment dels plàstics, de curta durada:
 - Càpsules de café han augmentat durant el període 2009-2017 un **1000%**
 - Les llaunes un **30%**
 - Les ampolles de plàstic d'aigua un **60%**
 - Han desaparegut els envasos reutilitzables. La quota de reutilització d'envasos al 2017 és d'un **16%** i la gran majoria del sistema HORECA.

Els objectius del PRECAT 2020: recuperació material 55%... però la realitat és decebedora:

- Des del 2011 la recollida selectiva neta **està estabilitzada**. Al 2018 la recuperació ha estat el **33,4%** i al 2019 la RSB ha augmentat 8% però la RSN no hi ha dades.
- La recollida dels residus orgànics és al voltant del **40%**. **Especialment preocupant**
- La RS d'envasos lleugers no arriba al 38%. **Ecoembes no paga tots els costos.**
- Del material entrat als “ecoparcs” sols es va recuperar l 2018 **9,64%**.
- Tractament finalista el **65% aprox.** **Un 63,8% s'aboquen i un 36,2% s'incineren..**
- **No hi ha traçabilitat. No es comptabilitza els CRDs, ni el que surt de les plantes de triatge i TMB que va a tractament finalista**
- Un **7,5-8%** del total d'emissions de GEH de Catalunya són atribuïbles al tractament i tractament finalista dels residus.

Cal un canvi de paradigma com proposa l'ECRZ

- A Catalunya els poders econòmics (Ecoembes, les cadenes, envasadors, productors,...) i les administracions (!) continuen impulsant un model de producció i gestió de residus caduc, que prioritza els interessos privats i no protegeixen el medi i la salut ciutadana!
- S'oculten els impactes reals d'una gestió dels residus **no metabòlica, totalment lineal i no circular!**
- Avui, “l'economia circular”; “l'economia verda”; “la prevenció de residus i emissions”; “l'aprofitament dels residus com a recursos”; “l'energia renovable”; o “Residu Zero” són més que res reclams publicitaris per perpetuar l'actual model insostenible.
- Cal un canvi profund de les polítiques que incideixen en el teixit productiu i de distribució, cal solucionar el problema des de l'origen

3. La normativa europea possibilita canvis

La Directiva de Residus 2018/851/UE:

- Exigeix aplicar la “Jerarquia dels residus”: **prevenir, reutilitzar, reciclar** i tractament final de canonada.
- La “valorització energètica” ja no es pot considerar recuperació de residus i passa a ser tractament finalista.
- Les administracions promouran que els productors **només posin al mercat productes o serveis quan hagin garantit en el seu ecodisseny** que han adoptat mesures necessàries per reduir al mínim el seu impacte ambiental.
- La **Responsabilitat Ampliada del Productor (RAP)**. S’han de fer responsables del que posen al mercat, internalitzar els costos i no la societat.
- Reciclar i preparació reutilització el **55% al 2025, el 60% al 2030 i el 65% al 2035**.

Nova Directiva de plàstics 2019: ordena reduir 10 plàstics i prohibir-ne 9 tipus al 2021, i al 2024 altres actuacions. Marca l’orientació però es queda curta per les necessitats.

Les polítiques de “Residu Zero” són compatibles amb la lluita contra l’esgotament de recursos, la contaminació i la crisi climàtica

4. Que s'està fent a nivell estatal i a Catalunya?

L'Avantprojecte de ley de residuos y suelos contaminados es la transposició directa de les Directives de Residus i de plàstics 2018 i 2019, es queda curta, decebedora i no desplega alguns aspectes de les Directives:

- **No posa les bases per regular la necessària RAP i es basa en dades no contrastables ni de traçabilitat que proporcionen empreses i sectors implicats (Ecoembes, ANARPLE,)**
- **No fa efectiu els SDDR**
- **No imposa el cànon de tractament finalista**
- **Posposa l'obligació de la RS de la FORM al 2023**
- **No marca cap objectiu ni regulació de la reutilització**
- **Prohibició dels plàstics que preveu la Directiva**
- **L'impost als envasos de plàstic, es positiu, però te una intencionalitat recaptatòria no preventiva, ja que l'import seria 0,45€/kg de plàstic.**

I com han s'han avançat d'altres CCAA de l'estat?

A Les Illes Balears:

S'han avançat a la transposició Directiva en algú aspecte de prevenció.

- Objectius de reducció 10% al 2021 20% al 2030
- Objectius de reciclatge i preparació reutilització: 50% al 2021 i 65% al 30.
- Al gener 2021 prohibició bosses de plàstic, plats coberts, bastonets,
- Restauració no monodosi, aigua de l'aixeta, ...
- Prohibició productes micro i nanoplàstic
- Altres afeitar,
- Prohibició venda d'envasos USU edificis i instal·lacions administracions, esdeveniments públics, ... Aigua no envasada, productes ecològics de neteja, ...
- RAP envasos: pagar la totalitat dels costos a valorització inclosos neteja.
- Al 2020 si no assolit els objectius establir els SDDR després PP

A Navarra:

- Al 2020 s'ha prohibit repartiment bosses plàstic
- Eliminar progressivament els envasos i productes d'USU, 10% al 2020
- Prohibir càpsules, monodosi, ... que no siguin biodegradables al 2020
- Objectius reutilització: Horeca i fora horeca 15% 2028
- Ajudes econòmiques i incentius fiscals per la reutilització d'envasos
- Objectius reciclatge 50 al 2020 i el 75% al 2027

I a Catalunya que proposa el DTS?

Comentaris futura Llei de prevenció de residus i ús eficient dels recursos (DTS).

- No s'albira cap orientació diferent de la normativa vigent
- Infraestructures es continua impulsant principalment la incineració, i es manté la crema residus dels CDRs, i l'abocament.
- No s'intueix cap mesura fiscal, excepte l'augment del cànon, però es manté el criteri de reduir el de la incineració a la meitat del cost de l'abocament
- No especifica orientacions de com s'aplicarà la RAP als SIGs, . orientacions Directives.
- No concreta cap prohibició ni limitació dels productes d'USU i de plàstic que no contempli la Directiva de plàstics, si s'avança en cap
- No s'albira contundència en aplicar els SDDR
- Ni fer tàcita l'obligació de fer Realitat la RS no anònima a tot el territori
- No es veu cap intencionalitat d'impulsar la reconversió industrial que apunten les Directives per garantir que no es posi al mercat cap productes que no es pugui reutilitzar, reparar o reciclar fàcilment o compostar.
- Continuen plantejant que la planificació de les infraestructures industrials sigui d'iniciativa privada (projectes incineradores a Juneda i Cercs)
- No s'albira la traçabilitat dels residus
- Deixa principalment en mans dels consumidors la responsabilitat dels canvis

S'ha perdut una oportunitat en avançar-se a la transposició de les directives per desplegar accions més restrictives (5 juny 2020 data límit).

Malgrat aquesta desdria, Catalunya pot a partir de la LRSC, Llei bàsica, desenvolupar aspectes més restrictius basats en els principis de les normes addicionals de millora i protecció ambiental, com han fet Navarra i País

4. Què proposem amb la Llei Residu Zero de Prevenció ?

Cada cop fem més deixalles!

Els productes de consum de curta durada i els envasos d'usar i llençar en són els responsables. Aquests han augmentat de l'any 1998 al 2002 el 26% en pes. Malgrat la normativa Europea i estatal que mana reduir el seu pes i aplicar polítiques preventives.

FER MENYS RESIDUS I MENYS PERILLOSOS ÉS LA SOLUCIÓ.
CAL APLICAR LA JERARQUIA ECOLÒGICA DE GESTIÓ DELS RESIDUS:

1 R

Reduir i evitar els residus innecessaris. Aplicar el principi *el millor residu és aquell que no es produeix* és la millor manera d'evitar que els residus siguin, ara i en el futur, un problema ambiental, social i econòmic de primera magnitud.

2 R

Retornar i reutilitzar tot el que pot tornar a fer el mateix servei (retornar els envasos, fer servir el paper per les dues cares, facilitar l'ús de segona mà de la roba i altres objectes,...).

3 R

Reciclar tot el que es pot utilitzar com a substitut de matèria primera per a produir nous productes.

Donar una resposta creïble a l'EMERGÈNCIA AMBIENTAL, CLIMÀTICA i de RESIDUS, la *Llei Residu Zero de prevenció de Residus*:

1. **Prioritat en apuntar a l'origen dels productes, la prevenció i reducció dels residus, la contaminació associada i la crisi climàtica, agafant els aspectes més avançats i eficients de les directives**
3. **La clau és incidir en la fabricació i distribució, cal una transformació industrial i econòmica, un canvi de model productiu (I+D, producció neta, ecodisseny,...)**
4. **Frenar el model de consumisme de la posada al mercat de productes d'un sol ús, de curta durada i amb substàncies perilloses.**
4. **Prohibicions d'alguns productes com plàstics**
5. **Eines:**
 - Ampliar i completar la **Responsabilitat Ampliada del Productor (RAP)** eina per la transformació de la producció de bens per reduir els residus i facilitar el reciclatge màxim.
 - **Fiscalitat ambiental: Impostos a alguns envasos d'un sol ús**
6. **Invertir les tendències per recuperar com a mínim el 70% dels residus**
7. **Descartar la incineració de residus i garantir un mínim rebuig als abocadors**

Cal una transformació industrial i econòmica

Intervenir per un canvi de producció industrial i de distribució, que redueixi els residus, la contaminació associada, els GEH i que apliqui el cicle tancat.

Llei que ha de comportar un canvi real de la política industrial encaminada a la producció neta, sense generar residus ni contaminació. Aquesta Llei ha d'incidir en la política econòmica, comercial i industrial.

La nova Directiva de Residus ho planteja en aquesta direcció. Planteja la prevenció de residus és la via preferent per millorar l'eficiència en la utilització dels recursos i reduir l'impacte ambiental dels residus:

- *Com a part d'aquestes mesures, els Estats membres han de facilitar models de producció, de negoci i de consum innovadors que redueixin la presència de substàncies perilloses en els materials i productes, fomentin la prolongació de la vida útil dels productes i promoguin la reutilització mitjançant el establiment i el suport de xarxes de reutilització i reparació, com les dirigides per les empreses de l'economia social, els règims de dipòsit, devolució, retorn i de reutilització, i incentivant a que la indústria s'adapti en aquest nou escenari.*
- *Les administracions promouran que els productors només posin al mercat productes o serveis quan hagin garantit en el seu ecodisseny que han adoptat mesures necessàries per reduir al mínim el seu impacte ambiental*

Canviar el model de producció, consum i gestió

Un model que desenvolupi les noves directives de la UE en matèria de residus i de plàstics.

Reconversió industrial i econòmica que no es produeixi, ni es posi al mercat, cap producte que no es pugui reutilitzar, reparar, reciclar fàcilment o compostar, i sense toxicitat.

Prioritzar els productes reutilitzables, de llarga durada i respectuosos amb el medi, Així com la venda a granel i de proximitat.

Prohibició dels productes d'un sol ús, per exemple: embolcalls innecessaris, safates, bosses, tasses, gots i vaixel·la, envasos de consum ràpid, bastonets, tòners, coberts, tovallolletes i càpsules de cafè no degradables, productes que continguin microplàstics, ...

La circularitat real: ecomodulació preus a aplicar a la RAP incorporant criteris com la reutilització, reparació, contingut en material reciclat, reciclabilitat, consum de matèries verges i energia, degradabilitat, compostos tòxics,.... en la fabricació de tot tipus de productes que es posin al mercat.

Mesures de fiscalitat ambiental

Reduir i augmentar la recuperació i reutilització dels residus

	2021	2025	2030
Prevenió	10%(relació 2010)	15%(relació 2010)	20%(relació 2010)
Preparació per a la reutilització	10%	25%	40%
Reutilització canal HORECA	40%	60%	80%
Recuperació material	55%	60%	70%
Màxim d'impropis FORM	10%	8%	4%
Objectius de recollida de bioresidus	50%	70%	80%
Recollida SDDR	-	85%	90%
Reducció fracció resta	45%	40%	30%
Incineració	- 50%	0	0

Aplicar mesures efectives de prevenció, tant de la quantitat com de la toxicitat i facilitar el seu reciclatge

Prohibicions d'alguns productes d'USU o curta durada, especialment plàstics:

- **Bosses de plàstic** : substitució i obligació de pagament
- **Vaixelles de plàstic**: plats, coberts, tasses, envasos de consum ràpid, ..
- **Safates de plàstic alimentàries d'un sol ús**: substituïbles per d'altres materials biodegradables
- **Sector HORECA**: l'ús de productes alimentaris en mono dosi (excepció oli), ni estris d'un sol ús
- Canyetes de begudes, els bastonets per a les orelles i els bastonets per a caramels
- Les càpsules de cafè, infusions, brous i altres utilitzades en cafeteres: substituïts per càpsules fabricades en materials compostables o amb materials fàcilment reciclables.
- Productes que continguin microplàstics i nanoplàstics, o plàstics oxodegradables
- Les versions no reutilitzables i no recarregables de cartutxos i tòners d'impressora i fotocopiadora.
- Els models d'encenedors que no garanteixin al menys 3.000 enceses efectives.
- Les versions no recarregables de maquinetes d'afaitar. Les maquinetes recarregables, hauran de ser fabricades amb materials reciclables.
- Tovallolletes sanitàries: substituir per materials biodegradables

Canviar el model de recollida i gestió de residus

Per incrementar la recuperació de materials al 70% com a mínim.

- **Prioritat a la recollida de residus orgànics de qualitat.**
- **Descartar l'anonimat en la recollida selectiva** domiciliària i comercial, generalitzar els sistemes de separació en origen i recollida selectiva més eficients i preventius
- Model **Residu Mínim** i el sistema de recollida **porta a porta**.

Implantar el sistema de dipòsit i retorn (SDDR) obligatori d'envasos per facilitar la reutilització i la màxima recuperació dels materials: per a envasos, aparells electrònics, piles i bateries, pintures i altres productes tòxics d'origen domèstic...

Garantir **la transparència i traçabilitat** de tot el cicle dels materials que surtin de les plates de triatge i tractament.

Obligació de la **indústria i el comerç** a separar els residus i **complir la jerarquia** dels residus de la UE.

Els residus **s'han de triar i tractar a cada vegueria**, tant a prop com sigui possible del lloc on es generen.

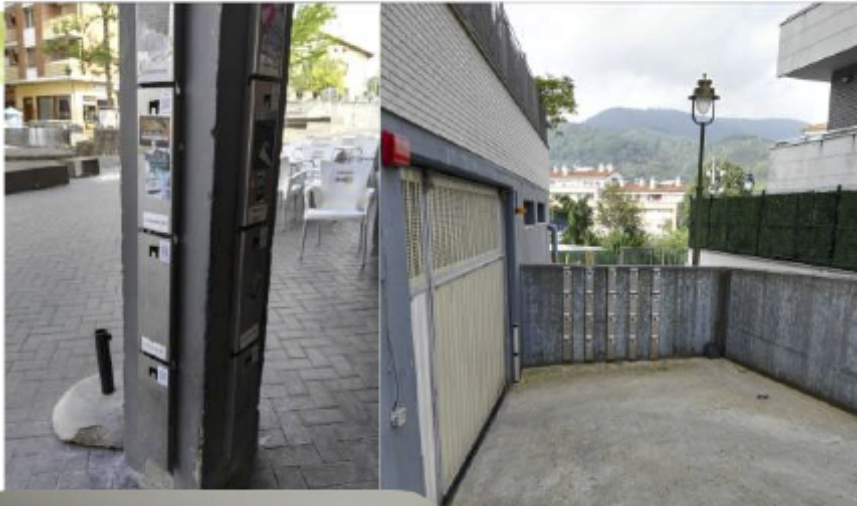
El cicle de la matèria orgànica

El compostatge és un procés natural de descomposició de la matèria orgànica fet pels bacteris, fongs, cucs i altres animals. Cibernem el compost, adreó orgànic que s'aplica al sòl.

La clau separar correctament les deixalles orgàniques.

- Obligar els productors a fer-se càrrec dels costos reals dels productes que posen al mercat quan es converteixen en residus. La Responsabilitat Ampliada del Productor (RAP), com marquen les Directives Europees.
- Els Sistemes Col·lectius Integrals de Gestió actuals (SCIG) han d'assumir el cost total dels seus residus com ordena la Directiva de Residus (ECOEMBES envasos, ECOVIDRIO vidre, els RAEE...) i s'han de crear urgentment nous sistemes de RAP per la recollida d'altres materials residuals com tèxtils, mobles, productes tòxics, paper i cartró, bolquers, tovallolletes ...
- Impostos ambientals i justos per a productes d'un sol ús i de curta durada: a llaunes de beguda, ampolles de plàstic, càpsules de cafè i tovallolletes biodegradables encara que ho siguin
- Augmentar el cost de cànon de residus que van a tractament finalista, com a mínim a 120€/tn. Cost sobre l'abocador 47'10€/tn i incineració 23,60€/tn, caldria igualar el cost. La mitjana de canons a d'altres països d'Europa es de 130-150€/tn

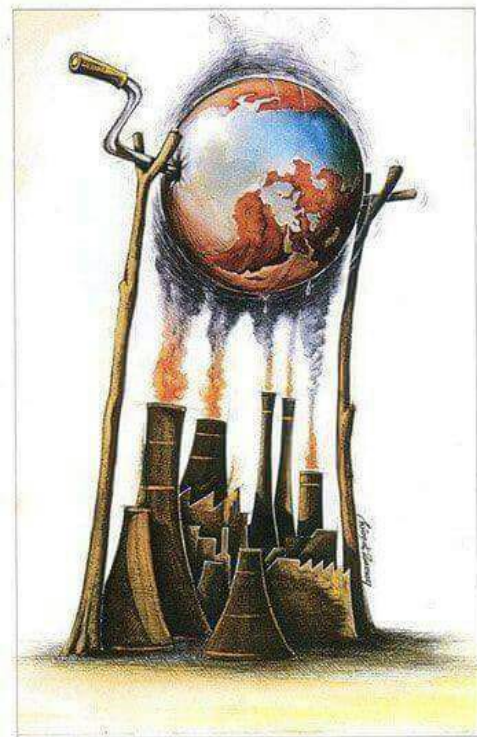
6. 5. Dedicar les inversions i els recursos a la reducció, reutilització i reciclatge dels residus

Més del 80% de les inversions públiques PRECAT20 i PIFRECAT20 es destinen al tractament de la fracció resta en incineradores, abocadors i plantes de tractament del rebuig (mal anomenades “ecoparcs”).

L'Agència de Residus de Catalunya solament destina el **19%** del pressupost d'inversió a prevenir i recuperar els residus, en els seus programes de gestió (PRECAT20) i d'infraestructures (PINFECAT20) dotats amb uns 362 milions d'euros.

Eliminar la incineració com a sistema de tractament de residus de final de canonada i reduir dràsticament l'abocament.

- Que **descarti qualsevol tecnologia d'incineració** de residus i la substitució de combustibles fòssils per residus per combustibles derivats dels residus (CDR) a les fàbriques de ciment, a les plantes de tractament de purins,.....
- Mentrestant no s'incorpori la prohibició de la incineració de residus a la normativa catalana, **s'ha de fer efectiva la resolució del Parlament català de moratòria a l'autorització a noves instal·lacions d'incineració, ampliació de capacitats i ampliació de tipologia de residus a incinerar i que s'incorpori a la nova Llei de Residus**
- **Moratòria a la construcció de més abocadors** mentrestant no es compleixin els objectius de reducció i recuperació de residus plantejats i els objectius d'emissió de GEH plantejats per ONU i la UE.
- Sinó es va en aquesta direcció continuarà havent-hi un **model caduc i insostenible amb greus agressions al medi i a la població que pateix** aquestes infraestructures, malgrat els grans discursos de l'ARC i el DTS d'economia circular, sostenibilitat,purament demagògics i de perversió del llenguatge.

Ara es l'oportunitat de canviar el model que resolgui la greu crisi de residus al nostre país!

Moltes gracies !!

